

Zdravotní ústav se sídlem v Ústí nad Labem
Moskevská 1531/15
400 01 Ústí nad Labem
ID DS: nf5j9jn

**Odvolání proti rozhodnutí o odmítnutí žádosti
podle zák. č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím**

Zn.: ZUUL 779/2023

Dne 17.01.2023 podala MVDr. Eva Mertlíková, dat. nar.: trvale bytem
(dále jen „žadatelka“) žádost o poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů. Žadatelka požadovala po Zdravotním ústavu se sídlem v Ústí nad Labem poskytnutí odpovědi na následující dotazy:

„Zdravotní ústav se sídlem v Ústí nad Labem na svých webových stránkách uvádí: „Zdravotní ústav se sídlem v Ústí nad Labem provozuje v rámci České republiky [sít' 17 poraden HIV/AIDS](#) v Praze a 8 dalších krajích. Poradny HIV/AIDS jsou zároveň testovací místa. Provádí se zde testování na infekci HIV a další sexuálně přenosné infekce (STI). Testování klientům pomůže včas odhalit případnou infekci a tím umožnit léčbu na klinických pracovištích. Testování a poradenství je zajišťováno erudovanými poradci – lékaři a zdravotními sestrami. Vznik a provoz poraden byl umožněn díky finanční podpoře Ministerstva zdravotnictví ČR.“

Uved'te, prosím, vědecké důkazy, ze kterých při poradenství a testování v oblasti HIV/AIDS výše uvedení erudovaní poradci vycházejí. Uved'te pouze primární informační prameny, tedy původní vědecké studie. Sekundární ani terciální informační prameny neuvádějte.

- 1) *Uved'te vědeckou studii, včetně konkrétních citací z ní, která pomocí vědecké metody prokázala existenci viru HIV.*
- 2) *Uved'te vědeckou studii, včetně konkrétních citací z ní, která pomocí vědecké metody prokázala, že virus HIV způsobuje onemocnění AIDS.*

Pozn.: Příklad třídění informačních zdrojů (pramenů):

Třídění pramenů

Rozlišujeme různé druhy informačních pramenů, které jsou tříděny podle různých hledisek. Nejzákladnější je dělení pramenů podle míry původnosti jejich obsahu. Dělíme je na primární, sekundární a terciální prameny.

- **Primární informační prameny** – přináší původní, nové informace. Jsou to původní tvůrčí díla, umělecká nebo literární; původní zprávy o nějaké události nebo časovém období, které vznikly během události nebo v určitém časovém období. Obsahují fakta, nikoli různé interpretace. Primárními prameny jsou knihy, časopisy, noviny, písně, obrazy, sochy, publikované výsledky vědeckých studií, sborníky z konferencí...
- **Sekundární informační prameny** – jsou to prameny, které informují o existenci primárních pramenů a odkazují na ně. Většinou mají formu seznamů utříděných podle určitých aspektů. Jsou nezbytné pro vyhledávání potřebných dokumentů a pro odbornou práci s informacemi. Mezi tento druh pramenů patří bibliografie, obsahová periodika, rejstříky, indexy a knihovní katalogy. Sekundárními prameny jsou i dokumenty, které vycházejí z primárních pramenů a které analyzují a interpretují původní informace. Mohou to být přehledové biografie, slovníky, encyklopedie, biografie, historiografie, recenze a literární kritiky, analýzy klinických studií nebo recenze shrnující výsledky studií a experimentů.
- **Terciální informační prameny** – jsou nejméně běžné a obsahují informace o sekundárních pramenech. Příkladem jsou bibliografie bibliografií obsahující záznamy publikovaných bibliografií či databáze databází, které obsahují záznamy o existujících databázích.“

Zdravotní ústav se sídlem v Ústí nad Labem tuto žádost rozhodnutím v souladu s ustanovením § 11b, § 15 odst. 1 a § 20 odst. 4 písm. a) zák. č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů odmítl „*neboť povinný subjekt požadované informace nemá a ani není povinen je mít*“ s tímto odůvodněním:

„Zdravotní ústav se sídlem v Ústí nad Labem, IČ 71009361, se sídlem Moskevská 15, 400 01 Ústí nad Labem (dále jen „Ústav“), obdržel dne 17. 1. 2023 žádost, v níž žadatelka požaduje, aby Ústav uvedl vědecké důkazy, ze kterých jeho zaměstnanci vycházejí při poradenství a testování v oblasti HIV/AIDS, konkr.:

1) vědeckou studii, včetně konkrétních citací z ní, která pomocí vědecké metody prokázala existenci viru HIV,
2) vědeckou studii, včetně konkrétních citací z ní, která pomocí vědecké metody prokázala, že virus HIV způsobuje onemocnění AIDS.

Dle judikatury žadatel o informaci již v okamžiku, kdy informaci žádá, musí žádat takovou informaci, která splňuje definiční znaky informace podle zákona o svobodném přístupu k informacím. Informace, které je povinný subjekt zavázán poskytnout, jsou tedy již existující informace, které jsou v dispozici povinného subjektu v okamžiku doručení žádosti o poskytnutí informace povinnému subjektu.

Povinný subjekt není povinen poskytnout informace, které nemá.

Povinný subjekt není oprávněn odepřít poskytnutí informace s odkazem na jejich neexistenci, pokud má povinnost požadované informace evidovat, a to ani tehdy, pokud by poskytnutí požadovaných informací objektivně představovalo nutnost vytvořit novou informaci.

Podle ust. § 2 odst. 4 Zákona se povinnost poskytovat informace se netýká dotazů na názory, budoucí rozhodnutí a vytváření nových informací.

Především je třeba konstatovat, že žádný právní předpis neukládá Ústavu shromažďovat informace o měřeních, rozbořech, postupech, studiích apod., které sám neprováděl.

Ústav sám ani ve spolupráci s jinými subjekty nezpracovával žádnou studii týkající se metod prokazování viru HIV a onemocnění, které tento virus způsobuje.

Proto Ústav takovou studii nedisponuje.

§ 11b Zákona stanoví, že povinný subjekt může odmítnout žádost o poskytnutí informace, jestliže požadovanou informaci nemá a jestliže mu povinnost ji mít nevyplývá ze zákona a § 15 odst. 1 Zákona stanoví, že pokud povinný subjekt žádosti, byť i jen z části nevyhoví, vydá ve lhůtě pro vyřízení žádosti rozhodnutí o odmítnutí žádosti, popřípadě o odmítnutí části žádosti, s výjimkou případů, kdy se žádost odloží.

Ústav proto rozhodl jak výše uvedeno.“

Odůvodnění odvolání proti rozhodnutí Zdravotního ústavu se sídlem v Ústí nad Labem

Ústav v rozhodnutí o odmítnutí žádosti uvedl:

„Zdravotní ústav se sídlem v Ústí nad Labem v souladu s ustanovením § 11b, § 15 odst. 1 a § 20 odst. 4 písm. a) zák. č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Zákon“), rozhodl ve správním řízení vedeném podle zák. č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, ve věci žádosti o poskytnutí informací podle zák. č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, ze dne 17. 1. 2023, podané žadatelkou MVDr. Evou Mertlikovou, nar. bytem takto: žádost se odmítá“

Ústav v odůvodnění odmítnutí žádosti uvedl:

„§ 11b Zákona stanoví, že povinný subjekt může odmítnout žádost o poskytnutí informace, jestliže požadovanou informaci nemá a jestliže mu povinnost ji mít nevyplývá ze zákona a § 15 odst. 1 Zákona stanoví, že pokud povinný subjekt žádosti, byť i jen z části nevyhoví, vydá ve lhůtě pro vyřízení žádosti rozhodnutí o odmítnutí žádosti, popřípadě o odmítnutí části žádosti, s výjimkou případů, kdy se žádost odloží. Ústav proto rozhodl jak výše uvedeno.“

Ústav tedy odmítl žádost na základě ust. § 11b zák. č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. V odůvodnění odmítnutí žádosti však Ústav uvedl pouze částečné znění § 11b.

Pokud Ústav odmítl žádost na základě § 11b, pak by měl Ústav uvést celé jeho znění:

„§ 11b

Povinný subjekt může odmítnout žádost o poskytnutí informace, jestliže požadovanou informaci nemá a jestliže mu povinnost ji mít nevyplývá ze zákona; to neplatí, pokud povinný subjekt může požadovanou informaci získat na základě jednoduchých úkonů z jiných informací, které povinný subjekt má, případně poskytnout postupem podle § 4a odst. 1 věty třetí.“

Přitom ust. podle § 4a odst. 1 věty třetí zní takto: *„Pokud je požadovaná informace součástí většího celku a její vynětí by bylo pro povinný subjekt nepřiměřenou zátěží, poskytne povinný subjekt takový celek v souladu s tímto zákonem.“*

Ústav si tedy znění § 11b zjevně účelově zkrátil podle své potřeby. Takové jednání v případě zdravotního ústavu, který *„je součástí veřejné správy, podílí se na ochraně veřejného zdraví“* je zcela nepřijatelné.

Z celého znění § 11b jednoznačně vyplývá, že i kdyby Ústav požadovanou informaci neměl, tak ji může získat z jiných informací, případně poskytnout postupem podle § 4a odst. 1 věty třetí. Celé znění § 11b tedy v žádném případě nedává Ústavu odůvodnění pro odmítnutí žádosti.

To, že Ústav zcela otevřeně přiznává, že vědecké důkazy existence viru HIV a jeho kauzality k onemocnění AIDS nemá a evidentně je ani není schopen získat z jiných informací, je velmi znepokojivé. Na základě jakých informací tedy vykonává svoji činnost v oblasti testování a poradenství HIV/AIDS? Dotazy žadatelky byly záměrně formulovány co nejjednodušeji a týkají se jenom problematiky HIV/AIDS, kterou se Ústav, soudě podle údajů na jeho [webových stránkách](#), velmi intenzivně zabývá:

„Zdravotní ústav se sídlem v Ústí nad Labem provozuje v rámci České republiky síť 17 poraden HIV/AIDS v Praze a 8 dalších krajích. Poradny HIV/AIDS jsou zároveň testovací místa. Provádí se zde testování na infekci HIV a další sexuálně přenosné infekce (STI). Testování klientům pomůže včas odhalit případnou infekci a tím umožnit léčbu na klinických pracovištích. Testování a poradenství je zajišťováno erudovanými poradci – lékaři a zdravotními sestrami.“

„Nabízíme bezplatné anonymní poradenství k problematice HIV/AIDS včetně bezplatného testování HIV. Pokud máte zájem o konzultaci či provedení testu HIV, navštivte některou z našich poraden HIV, kde vám naši odborní pracovníci poskytnou informace a pomoc.“

Ústav se na jednu stranu veřejně chlubí svými odbornými pracovníky, erudovanými poradci a rozsahem vykonávaných činností v oblasti HIV/AIDS, ale na druhou stranu otevřeně přiznává, že informacemi, které by tuto odbornou činnost vědecky dokládaly (viz dotaz žadatelky: *„Uved'te, prosím, vědecké důkazy, ze kterých při poradenství a testování v oblasti HIV/AIDS výše uvedení erudovaní poradci vycházejí.“*), nedisponuje a ani není schopen si tyto informace získat.

Ústav dále uvedl: *„Podle ust. § 2 odst. 4 Zákona se povinnost poskytovat informace se netýká dotazů na názory, budoucí rozhodnutí a vytváření nových informací. Především je třeba konstatovat, že žádný právní předpis neukládá Ústavu shromažďovat informace o měřeních, rozborech, postupech, studiích apod., které sám neprováděl. Ústav sám ani ve spolupráci s jinými subjekty nezpracovával žádnou studii týkající se metod prokazování viru HIV a onemocnění, které tento virus způsobuje. Proto Ústav takovou studii“*

nedisponuje.“

Podle této logiky by se mohl Ústav věnovat a vyjadřovat pouze k problematice, ke které si sám prováděl měření, rozborů, postupy, studie atd., což není pravda, vzhledem k rozsahu činností a pravomocím, které Ústav podle § 86 zák. č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví má:

„§ 86

(1) K vyšetřování a měření složek životních a pracovních podmínek, výrobků, k vyšetřování biologického materiálu a k provádění biologických expozičních testů pro účely výkonu státního zdravotního dozoru a dále ke sledování ukazatelů zdravotního stavu obyvatelstva, monitorování vztahů zdravotního stavu obyvatelstva a faktorů životního prostředí a životních a pracovních podmínek, přípravě podkladů pro hodnocení a řízení zdravotních rizik a pro činnost orgánu ochrany veřejného zdraví jako složky integrovaného záchranného systému, k podílení se na provádění místních programů ochrany a podpory zdraví, na vzdělávání lékařů a ostatních zdravotnických pracovníků a výuce studentů v akreditovaném studijním programu v oblasti vzdělávání Všeobecné lékařství a zubní lékařství a Zdravotnické obory, jakož i k výchově k podpoře a ochraně veřejného zdraví a k poskytování poradenských služeb a dalších služeb na úseku ochrany veřejného zdraví se zřizují zdravotní ústavy se sídlem v Ústí nad Labem a v Ostravě. Zdravotní ústavy jsou příspěvkovými organizacemi; funkci jejich zřizovatele plní Ministerstvo zdravotnictví. Zdravotní ústavy mohou v hlavní činnosti dále poskytovat pracovnílékařské služby, specializovanou diagnostickou a ambulantní péči v oblastech mikrobiologie, imunologie, alergologie a parazitologie, provádět genotoxikologická a cytogenetická laboratorní vyšetření, vyšetření anti-HIV protilátek, referenční činnost, klinické hodnocení účinků léčiv, očkovacích látek a zdravotnických prostředků a ohniskovou dezinfekci, dezinfekci a deratizaci. Zdravotní ústavy též provádějí činnosti podle jiných právních předpisů.“

Široký rozsah nabízených a vykonávaných odborných činností dokládají i informace uvedené na webových stránkách Ústavu.

Zdravotní ústav se sídlem v Ústí nad Labem neuvedl jediný řádný důvod, podle kterého by na základě zák. č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím, mohl žádost odmítnout. Znění § 11b, které Ústav uvedl jako důvod odmítnutí žádosti, si Ústav podle své potřeby zkrátil. Z celého znění § 11b zák. č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím, však důvod pro odmítnutí žádosti nevyplývá.

S ohledem na výše uvedené žadatelka požaduje, aby Ministerstvo zdravotnictví České republiky zrušilo rozhodnutí Zdravotního ústavu se sídlem v Ústí nad Labem ze dne 30.01.2023 (ZUUL 779/2023), kterým se žádost o poskytnutí informace odmítá, řízení v tomto rozsahu zastavilo a současně rozhodnutím přikázalo povinnému subjektu požadovanou informaci žadatelce poskytnout.

Předem děkuji

MVDr. Eva Mertlíková

V

dne 31.01.2023